

KADIN DAYANIŞMASI YAŞATIR:
KADIN DAYANIŞMA VAKFI
SURIYELİ KADINLARLA
ÇALIŞMA DENEYİMİ

Kadın Dayanışması Yaşatır: Kadın Dayanışma Vakfı Suriyeli Kadınlarla Çalışma Deneyimi

Şiddetsiz, eşit ve özgür bir dünya için...

Yazar
İlgi Kahraman

Katkıda Bulunanlar
Büşra Sünnetçi, Esmâ Nur Kaşram, Günçe Çetin

"İhtiyaçları Kavramak, Dayanışmayı Güçlendirmek: Suriyeli Kadınlara Yönelik Destek Sağlamak için Kadın Danışma Merkezinin Kapasitesinin Geliştirilmesi" projesinden hareketle hazırlanan bu rapordan kaynak göstermek kaydıyla yararlanılabilir. Bu rapor, Kadın Dayanışma Vakfı'nın izni olmadan, kısmen de olsa, fotokopi, film vb. elektronik ve mekanik yöntemlerle çoğaltılamaz.

Ankara, Mayıs 2020

Tasarım: Ceket Medya
www.ceketmedya.com

Baskı: Şen Matbaa
Demirtepe-ANKARA
Sertifika No: 14251

Hollanda Kraliyeti

Bu yayın Hollanda Büyükelçiliği – İnsan Hakları Programı desteğiyle yürütülen bir proje kapsamında hazırlanmıştır. Bu yayının içeriğinden yalnızca Kadın Dayanışma Vakfı sorumlu olup herhangi bir şekilde Hollanda Büyükelçiliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	5
Kadın Danışma Merkezi Desteği	7
Suriyeli Kadınların Maruz Bırakıldığı Şiddet Deneyimleri	11
Şiddeti Kim Uyguluyor?	14
Suriyeli Kadınlara Yönelik Şiddetle Mücadelede Haklar ve Mekanizmalar	17
Suriyeli Kadınların Kamu Kurumu ve Sivil Toplum Örgütlerine Yaptıkları Başvurular	19
Suriyeli Kadınların Hukuk Mekanizmalarına Yaptıkları Başvurular	22
SONUÇ.....	25
KAYNAKÇA	27

GİRİŞ

Kadın Dayanışma Vakfı olarak kadınların toplumsal cinsiyete dayalı şiddete ve ayrımcılığa maruz kalmadığı, eşit ve özgür bir dünya yaratmayı amaçlıyoruz. Bu amaçla birlikte 1993 yılından bugüne kadar çalışmalarımızı geliştirerek toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı kadına yönelik her türlü şiddetle feminist ilkeler ve yöntemler doğrultusunda mücadele ediyoruz. Kadına yönelik şiddet karşısında kadın dayanışmasını güçlendirmek ve yaygınlaştırmak için çabalıyoruz. Kadın Dayanışma Vakfı gönüllüleri olarak üniversitelerde ve mahallelerde toplumsal cinsiyet rolleri ve kadına yönelik şiddet konularında farkındalık atölyeleri düzenliyoruz. Atölyeler sayesinde bilgi paylaşımı ve karşılıklı deneyim aktarımları ile kadına yönelik şiddete karşı dayanışmamızı güçlendiriyoruz.

Vakıf bünyesindeki Kadın Danışma Merkezimizde şiddete maruz kalan kadınların, bu şiddetle mücadele ederken ihtiyaç duyabilecekleri sosyal, hukuki ve psikolojik desteği ücretsiz olarak sağlıyoruz. Bu destek kadının beyanı esas alınarak, dayanışmayla ve feminist ilkelerle gönüllü sosyal çalışmacılar, avukatlar ve psikologlar tarafından sağlanmaktadır. Aynı zamanda kadına yönelik şiddete dikkat çekme ve önleme amacıyla raporlar hazırlayıp görüşlerimizi paylaşıyoruz. Şiddete yönelik farkındalığı arttırmak amacıyla kadınlarla bir araya gelip çalışmalar yürütüyoruz.

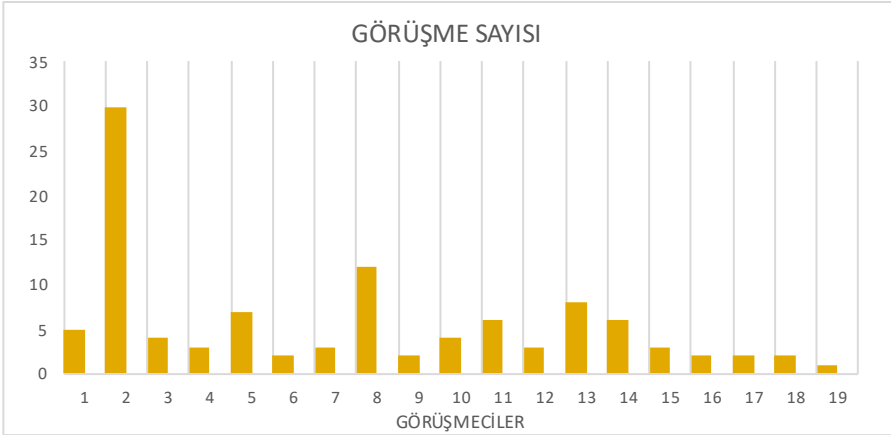
Çalışmalarımız kapsamında Suriye’de yaşanan savaş ve çatışma ortamından Türkiye’ye göç etmek zorunda kalan ve Ankara’da yaşayan Suriyeli kadınlara destek sağlamak amacıyla Hollanda Büyükelçiliği’nin İnsan Hakları Programı fonuyla “İhtiyaçları Kavramak, Dayanışmayı Güçlendirmek: Suriyeli Kadınlara Yönelik Destek Sağlamak için Kadın Danışma Merkezinin Kapasitesinin Geliştirilmesi” adlı projeyi yürüttük. Bu proje ile Kadın Danışma Merkezimizin kapasitesini ve erişilebilirliğini Ankara’da yaşayan erkek şiddetine maruz kalan Suriyeli kadınlara daha iyi hizmet verebilmek için arttırmayı hedefledik. Proje öncesinde çalışma alanımızın ihtiyaçlarını belirlemek ve etkinliğimizi arttırabilmek amacıyla

bir araştırma yürüttük. Araştırma kapsamında yapılan görüşmelerde kadınların paylaştıkları deneyimleri gizlilik ilkesini gözeterek ve kadınların bizlerle kurdukları ilişkilerde koydukları sınırlara ve bireysel kararlarına saygı duyarak gerçekleştirdik. Sonrasında yine aynı ilkelerle rapor yazımını gerçekleştirdik. Kadına yönelik şiddetle mücadele mekanizmalarının ve yasaların uygulanabilirliğini, kadınların bize aktardıkları olumlu ve olumsuz deneyimler ile süreci izledik. Hem nitel hem nicel araştırma yöntemlerinin uygulandığı bu araştırma **“Ben Susmadım Diğer Kadınlar da Susmasın” Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddet ve Ayrımcılık: Ankara’da Yaşayan Suriyeli Kadınlar** adı ile yayınlanmıştır.

Hem araştırma sürecinde hem de başvuru sürecinde Suriyeli kadınların şiddet ile ilgili farkındalıklarının olmasına rağmen şiddetten korunma ve şiddeti önleme amacıyla başvurdukları mekanizmaların yetersiz kaldığına şahitlik ettik. Çalışmalarımız aracılığıyla “kadın” ve “mülteci” olma halini kadınların şiddet deneyimleri üzerinden görünür kılarak Suriyeli kadınların haklarını, kadına yönelik şiddetle mücadele mekanizmaları ve yasaları raporda ele aldık. Kadına yönelik şiddetle mücadele eden tüm kadın örgütleri, kurum ve kuruluşlar için yararlı bir kaynak olmasını umuyoruz.

Kadın Danışma Merkezi Desteği

Son yıllardaki göç hareketliliği ile kadın danışma merkezimize göçmen ve mülteci kadınların başvuru sayısı gittikçe arttı. Kadın danışma merkezimizde şiddete maruz kalan kadınlara ihtiyaç duyabilecekleri sosyal, hukuki ve psikolojik desteği ücretsiz olarak sağlamaya devam ederken Suriyeli kadınlara psikolojik destek hariç sosyal ve hukuki destek verdik. Kadın danışma merkezi olarak Suriyeli kadınlara ilk defa verdiğimiz bu destek 1 Temmuz 2019- 24 Şubat 2020 tarihleri arasında 8 ay boyunca haftada 1 gündü.

Bu süreçte 19 kadının başvurusunu aldık. 19 kadınla hem telefon hem de yüz yüze olmak üzere toplam 105 kez görüştük. Görüşme sayısının bu kadar fazla olması kadın danışma merkezinin çalışma şeklinin biraz dışında kalmaktadır. Vakıf danışanların talepleri doğrultusunda hukuki, sosyal ve psikolojik destek sağlayan bir kuruluştur. Kadınlara bu süreçlerde (talep gelmedikçe) fiziksel olarak eşlik edilmemektedir, kadınların kamusal alanda güçlenebilmesi amacıyla başvuru ve takip süreçlerini kendilerinin yürütmesi beklenmektedir. Türkiyeli kadınların çoğu kadına yönelik şiddetle mücadele mekanizmalarına kadın danışma merkezinden

aldığı bilgiler ve yönlendirmelerle ulaşabilmektedir. Suriyeli kadınlara destek verirken onlara bu süreçte eşlik etmek çalışmamızın önemli bir parçası haline geldi. Farklı bir ülkeden gelen ve ülkenin tüm sistemine yabancı olan kadınlar için başvuru ve hukuksal süreçler o kadar kolay olmamaktadır. Ayrıca mülteci kadınların yaşadıkları ekonomik, sosyal, kültürel sorunlar kamusal alanda var olabilmelerini zorlaştırmaktadır. Bu nedenle yaptıkları başvurular ve takip etmeleri gereken süreçlerde onlara eşlik etmemiz gerekti. Vakfın çalışma deneyiminden farklılaşan bir başka durum ise danışanlar ile defalarca görüşme gerçekleştirmemizdir. Bu da danışanların, mülteci kadın olmanın beraberinde getirdiği zorluklar nedeniyle destek ihtiyacı duymalarından kaynaklandı. Örneğin şiddet nedeniyle destek talep eden bir danışan ilerleyen süreçlerde maddi yardım talepleri veya kamu kuruluşlarındaki işlemleri nedeniyle destek talep etmeye devam etti.

Haftada bir gün verdiğimiz destek danışanlar için yeterli gelmedi. Bu nedenle çalışma günü dışında kadınlara adliyede, hastanede, İl Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Ankara Valiliği, karakol gibi idari kurumlarda eşlik ettik. Eşlik etmekteki amacımız Suriyeli kadınların kamusal yaşamda karşılaştıkları sorunlarla baş edebilmelerini kolaylaştırmaktır.

Bir tercüman ve bir sosyal çalışmacının gerçekleştirdiği ilk görüşmenin ardından başvuruda bulunan kadınların talepleri doğrultusunda yol çizdik. Ön görüşme sonrasında maruz kaldığı şiddet nedeniyle hukuki desteğe ihtiyacı olan danışanlarla yüz yüze görüşmeler gerçekleştirdik. Dil engeli nedeniyle yaşanan sorunları en aza indirmek ve şiddete maruz kalan kadınların yaşadıklarını tekrar tekrar anlatarak travmatize olmalarını önleyebilmek için hukuki destek görüşmelerini avukat, tercüman ve sosyal çalışma görevlisi ekibi olarak bir arada gerçekleştirdik.

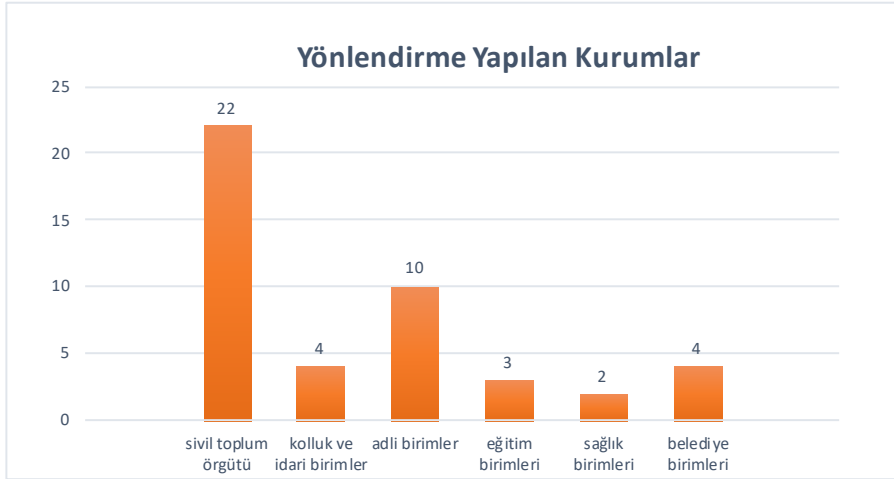
Dilin ve toplumsal cinsiyet ilişkilerinin getirdiği engeller her alanda mevcuttu. Örneğin, acil durum ve yardım talepleri için gerekli telefon hatlarının (155, 183, 112) Arapça hizmeti bulunmadığından dolayı Suriyeli kadınlar kendilerini ifade edemiyorlar. Tercüman yetersizliği nedeniyle adliyede memurlar ile iletişim kuramıyorlar. Adli yardımdan atanan avukatlarıyla da çoğu zaman iletişim kuramıyorlar. Suriyeli kadınlar çoğunlukla Türkçe eğitim imkânından yoksun kaldıkları için kendi adreslerini dahi Türkçe telaffuz etmekte zorlanıyorlar. Bu nedenle yüz yüze iletişim daha gerekli hale geliyor. Kadınlara başvuru süreçlerinde eşlik etmekteki bir diğer amacımız yaşadıkları bölge dışına pek çıkmamış

kadınların ulaşım araçlarını kullanmalarını ve şehir merkezinde bulunan Vakfa gelebilmeyi öğrenmelerini sağlamak oldu. Bu süreç sonunda, danışanlar kendi başına ulaşım araçlarını kullanarak Vakfa gelebilmeye başladılar.

Suriyeli kadınların yaşadıkları sorunların niteliğine bağlı olarak değişen çözümler için devletin sunduğu olanaklara ulaşmanın zor olduğunu gözlemledik. Yerine getirmek zorunda kaldıkları işlemlerin çetrefilli bürokrasisi sebebiyle başvuruda bulunan kadınlarla defalarca bir araya gelmek durumunda kaldık. Örneğin boşanma aşamasında tanıştığımız bir danışana bir yandan hukuki destek sağlarken diğer yandan GİGM¹ gibi idari kurumlardaki kimlik, ikametgâh değişikliği gibi işlemlerinde sosyal destek sağladık.

Suriyeli kadınların en önemli sorunu kamusal alanlarda Arapça tercümanların yetersiz oluşudur. Aynı zamanda kamusal alana çıktıklarında mülteci karşıtlığından kaynaklanan olumsuz tavırlara maruz kalmaktadırlar. Diğer yandan adliye gibi kurumlar Türkçe bilenler için bile son derece karmaşık bir bürokrasi ile işlemektedir. Tüm bu sebepler nedeniyle idari ve adli süreçlerde kadınlara eşlik etmemiz olumlu sonuçlar yarattı. Hem Suriyeli kadınları dayanışma ilişkisi ile güçlendirirken hem de olumsuz durumlara maruz kalma ihtimallerini azalttı.

1 Göç İdaresi Genel Müdürlüğü metnin devamında GİGM olarak kısaltılmıştır.

Suriyeli kadınların talepleri doğrultusunda diğer kurumlara her bir danışan için birden fazla yönlendirme yaptık. Bu yönlendirmeler; kadınların şiddet nedeniyle şikayetçi olabilmeleri için kolluk kuvvetlerine; Türkçe eğitimi imkanından yararlanabilmeleri için belediyeye bağlı Halk Eğitim Merkezi Eğitim Birimlerine, sağlık kontrollerini yaptırabilmeleri ya da maruz kaldıkları şiddete ilişkin darp raporu alabilmeleri için sağlık kurumlarına, gıda, yakacak, kira, eşya vb. ayni/nakdi desteklerden yararlanabilmeleri için belediye birimlerine ve sivil toplum örgütlerine yapılmıştır. Ayrıca kimlik bilgileri değişikliği için GİGM'ne, çocukların okul kaydında yaşanan olumsuzluklarla ilgili destek için diğer sivil toplum örgütlerine yönlendirmeler yapılmıştır. Bu yönlendirmeleri çalışma süremiz boyunca takip ettik. Kadınlara bu süreçlerinde destek olmaya başlayınca, bizimle bir güven ilişkisi kurdular ve kendilerine ilişkin daha fazla sorunu paylaşmaya başladılar.

Toplumsal cinsiyet, kadına yönelik şiddet ve yasal haklarımız konularında farkındalık amacı taşıyan atölye çalışmalarımızı sahada da sürdürdük. Düzenlediğimiz Güçlenme Toplantısı ile kadınların toplumsal cinsiyet ilişkileri nedeniyle yaşadıkları sorunlar hakkında deneyimlerimizi paylaştık. Psiko-drama etkinlikleri ile kadınların kendi aralarındaki dayanışma mekanizmalarının güçlendirilmesine çaba gösterdik. Kadına yönelik şiddet ve şiddetle mücadelede haklarımızı anlattığımız ve karşılıklı deneyim paylaşımı içeren üç mahalle toplantısı gerçekleştirdik. Toplumsal cinsiyet ilişkilerindeki eşitsizliği feminist bir bakış açısı ile ortaya koymaya gayret ettiğimiz bu çalışmalarda kadınların halihazırda bu eşitsizliğin farkında olduklarını fakat başvuracakları mekanizmalara karşı güvensizlik duyduklarına bir kez daha şahit olduk. Şiddetin bireysel bir durum olmadığını, toplumsal cinsiyet ilişkilerindeki eşitsizliğin sonucu olarak her kadının başına gelebilecek bir deneyim olduğunun altını çizerken diğer yandan kadınlık deneyimleri açısından hangi milliyette olduğumuzun önemli olmadığını da vurgulama imkânımız oldu.

Suriyeli kadınları hakları konusunda bilgi edinebilmeleri için broşürler ve yayınlar hazırladık. Bu çalışmalarda şiddetin hiçbir bahanesi olamayacağını altını bir kez daha çizerken şiddete maruz bırakıldığımız durumlarda hukuki ve idari başvuru mekanizmalarını açıkladık.

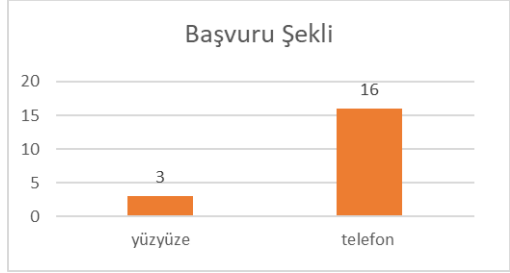
Suriyeli Kadınların Maruz Bırakıldığı Şiddet Deneyimleri

Kadına yönelik şiddetle mücadele ederken kadını güçsüzleştiren, nesneleştiren, ikincilleştiren tüm diğer cinsiyetçi mekanizmalar ile şiddet arasındaki bağlantıları vurgulamak önemlidir. Toplumsal cinsiyet temelli şiddet halihazırda var olan ataerkil yaşamın bir semptomudur. Eğitim olanaklarından iş imkanlarına hukuktan kültüre dek yaşamın her alanına sızmış eşitsiz ilişkiler yapısı bu şiddet döngüsünden çıkmayı zorlaştırır. Kadın Dayanışma Vakfı olarak kadına yönelik şiddet ile mücadele sürecinin hayatın her alanını kapsayan düzenlemeler içermesini savunuyoruz. Mülteci olmaktan kaynaklı olumsuz koşullar, mülteci kadınlara yönelik şiddet ile mücadelede bir engel olmamalı aksine bu olumsuzluklar toplumsallaştırılarak mücadele mekanizmaları işletilmelidir.

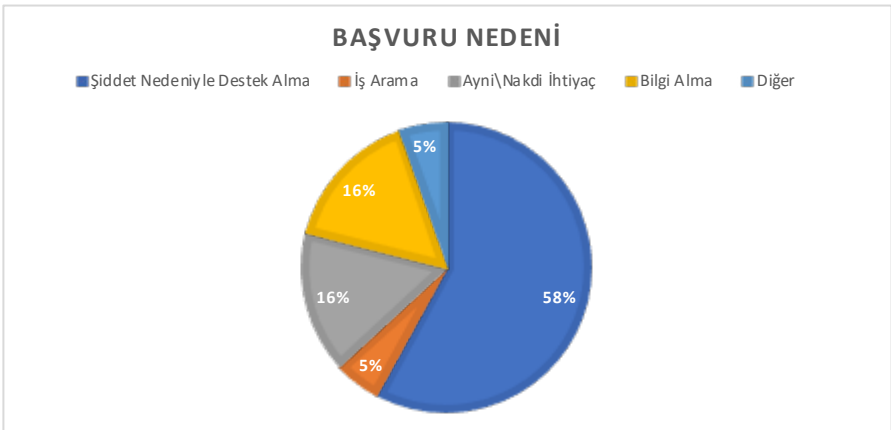
Virginia Woolf bir yüzyıl önce “Benim kadın olarak ülkem yok.” derken aslında kadınlık deneyiminin ulus devletleri aşan ortaklığına vurgu yapmaktaydı. İçinde bulunduğumuz koşullar için son derece geçerli olan bu tespit Suriyeli kadınlarla yaşadığımız ortak deneyimlerle daha da gerçekçi oluyor. Aile, toplumsal cinsiyet rolleri, yaşam koşulları, iş ve eğitim imkanlarına ulaşma ve daha birçok alandaki kadınlık deneyimlerimizde ortaklaşıyoruz. Bu ortaklaşma halinin bilincinde olmaya çalışarak yürüttüğümüz etkinliklerimizde vatandaş olma/olmama halinin yaratabileceği hiyerarşik pozisyonları engellemek amacıyla eşitlik ilkesiyle hareket ettiğimizi ilk elden belirtmek isteriz. Bu eşitlikçi bakış aynı zamanda kadınların mülteci olmaktan kaynaklı dezavantajlı konumuna yönelik hassasiyet ile davranmamızı da içeriyordu.

Çalışmamız boyunca Suriyeli kadınların çoğu Vakfa telefon yoluyla başvuruda bulundu. Suriyeli kadınların Vakfa gelmek yerine telefon yoluyla bize ulaşmalarındaki temel neden ekonomik koşulların zorluğudur. Başvuruda bulunan kadınların hepsi şehir merkezine uzak Mamak, Altındağ, Keçiören ilçelerinde mültecilerin yoğun olarak bulunduğu mahallelerde yaşamaktaydı. Bu sebeple telefon yolu ile ulaşmak onlar için

daha pratik ve ekonomik bir yöntemdi. Kamusal alandan uzak yaşamları, ulaşım imkanlarını bilmemeleri de telefon ile başvuruyu daha cazip hale getiriyordu. Başvuru yönteminin yanı sıra kadınların bize nasıl ulaştıklarını da belirtmeliyiz.

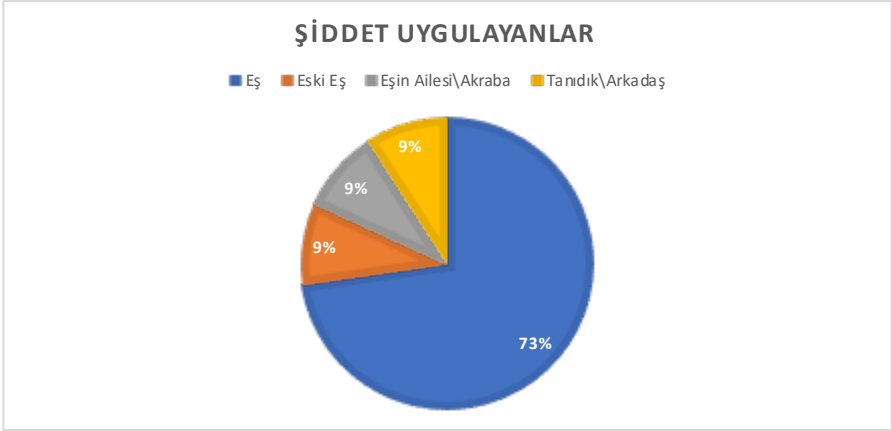
Çalışmamızın başlangıcında diğer sivil toplum örgütleri aracılığıyla tanıştığımız kadınlar Vakfa başvuruda bulundular. Diğer sivil toplum örgütlerinin yanı sıra kadınlara ulaşabilmek amacıyla sosyal medya çalışmaları gerçekleştirdik. Aynı zamanda Suriyeli kadınlara yönelik olarak gerçekleştirdiğimiz Güçlenme Toplantısı aracılığıyla tanıştığımız kadınlar da oldu. Kadınların ağırlıklı olarak arkadaş ve tanıdık vasıtasıyla Vakfa başvurduğunu tespit ettik. Bu tespit bize Suriyeli kadınlar arasında dayanışma ağlarının güçlü olduğunu gösteriyordu. Özellikle yaşadıkları mahallelerdeki sosyalleşme ortamlarının ve Türkçe bilmemenin getirdiği olumsuzlukların Suriyeli kadınlar arasında kendi haberleşme ağlarının oluşmasına neden olduğunu söyleyebiliriz. Bize ulaşan kadınların 11'i kendisi için başvuruda bulundu. 8'i ise yakınları için başvuruda bulundu. Bu durum yukarıda bahsedilen dayanışma ağının bir işareti iken diğer yandan kadınların içinde buldukları olumsuz ekonomik koşulların da yansımasıdır. Örneğin telefonu olmayan arkadaşı yerine başvuruda bulunan kadınların olması gibi.

Başvuru nedenleri arasında öncelik şiddet nedeniyle destek almak amaçlı olanlardı. Dayanışma kurduğumuz kadınlardan 11'i doğrudan şiddet nedeniyle destek almak için bize ulaştı. Bunun yanı sıra kadınlar iş arama, farklı ihtiyaç talepleri, Suriyelilere yönelik uygulamalarda yaşanan sorunlar ile ilgili (örneğin Kızılay Kart ile ilgili yaşanan sorunlar) bize ulaştılar. Şiddet ile ilgili beyanlarını ilk görüşmede değil süreç içerisinde güven ilişkimiz pekiştikçe paylaşan kadınlar da oldu. Burada araştırmamız ile benzer bir doğrultuda Suriyeli kadınların şiddet ile ilgili farkındalıklarının yüksek olduğunu bir kez daha vurgulamamız gerekir. Zira içinde buldukları ekonomik koşulların zorluğuna, mülteci olmanın dezavantajlarına rağmen şiddet ile mücadele çabası içindeydiler.

Şiddeti Kim Uyguluyor?

Suriyeli kadınlara şiddeti uygulayanlar ağırlıklı olarak eşler ve eski eşlerdi. Bunun yanı sıra şiddeti uygulayanın eşin akrabalarının olduğu örneklerle de karşılaştık. Başvuruda bulunan kadınlardan yalnızca 1'i yakını tarafından uğradığı şiddet nedeniyle başvuruda bulundu. Şiddet uygulayanların tespit edilmesi şiddete ilişkin önleyici ve koruyucu mekanizmaların oluşturulabilmesinde önem taşıyor. Kadın Dayanışma Vakfı olarak bugüne dek gerçekleştirdiğimiz çalışmalardan da bildiğimiz gibi toplumsal cinsiyet temelli şiddet büyük oranda ev içi yaşamda gerçekleşmektedir. Eski eşin şiddet uyguladığı durumların ardında ise yine evlilik süresince devam eden bir şiddet döngüsü mevcuttur. Boşanma talebi çoğu zaman bu şiddetten kurtulma çabasıdır.

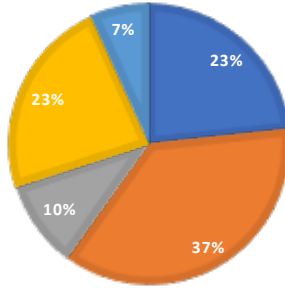

Maruz kalınan şiddet türleri bakımından değerlendirme yapacak olursak Suriyeli kadınların ağırlıklı olarak fiziksel şiddete maruz kaldıklarını beyan ettiğini söylemeliyiz. Yüz yüze gerçekleştirdiğimiz görüşmelerde ise ilk ağızdan beyan edilmemesine rağmen diğer şiddet türlerinin de yaygın olduğunu fark ettik. Yine daha önceki deneyimlerimizi göz önünde bulundurursak fiziksel şiddetin yaşandığı bir ortamda çoğunlukla

diğer şiddet biçimlerine de maruz kalmaktadır. Danışanlar eşlerinin kendilerini beceriksizlikle suçladığını, kıskançlık gerekçesiyle sosyal medya hesaplarına müdahale ettiğini, başka kadınlarla karşılaştırdıklarını, parasız bırakıldıklarını, aileleriyle görüşmelerinin engellendiğini, ikinci eş ile tehdit edildiklerini, çocukları ile görüşmelerinin engellendiğini aktardılar. Aslında bu örnekler bize kadınların maruz kaldığı psikolojik şiddet ve cinsel şiddetin çoğu zaman fiziksel şiddet ile iç içe geçtiğini gösteriyor. Toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle kadınların evlilik içerisinde maruz kaldıkları ekonomik, psikolojik ve cinsel şiddet "normal" olarak kabul edilmektedir. Fiziksel şiddet bir "kriz" olarak algılanmakta ve kadınların fiziksel şiddet temelli başvurularında, yapılan görüşmeler sayesinde diğer şiddet türlerine de maruz kaldıkları açığa çıkmaktadır. Bu durum kadınların şiddet biçimleri ile ilgili bilgi/farkındalık sahibi olmamalarından da kaynaklanıyor olabilir. Dolayısıyla başvuruda bulunan kadınların çoğu aynı anda birden fazla farklı şiddet biçimine maruz kalmışlardır. Fiziksel şiddet tokatlama, tekmeleme, bıçak çekme, bedene zarar verme vb. şekillerde gerçekleşmiştir. Psikolojik şiddet ise ikinci bir eş ile evlenme tehdidi², başka kadınlarla kıyaslama, aşağılama gibi yollarla sistematik biçimde yaşatılmıştır. Kadınların çoğu, maruz kaldıkları cinsel şiddet ile ilgili deneyimlerini başta paylaşmaktan kaçınırsalar da yapılan görüşmelerin etkisiyle daha sonra istemedikleri yerde/zamanda/ biçimde ilişkiye zorlandıklarını beyan etmişlerdir.

MARUZ KALINAN ŞİDDET TÜRLERİ

■ Ekonomik Şiddet ■ Psikolojik Şiddet ■ Cinsel Şiddet ■ Fiziksel Şiddet ■ Dijital Şiddet

2 Suriye hükümeti kanunlarına göre erkeklerin çok eşli evlilik yapabilme hakları var. Türkiye’de de bu hakkı kültürel olarak sürdürmeye çalışıyorlar.

Tanıdığı biri aracılığıyla tanıştığı bir erkek tarafından cinsel şiddete maruz bırakılan danışan, insan ticaretine maruz bırakılmıştır. Maruz kaldığı cinsel şiddeti, ilk görüşmemizde açıklamaktan çekinse de zamanla geliştirdiğimiz güven ilişkisi neticesinde yaşadıklarını paylaşmıştır. Ayrıca yakın çevresi dışından, sokakta tacize uğradıklarını beyan eden Suriyeli kadınlar bu konuda hiçbir şey yap(a)madıklarını aktarmışlardır.

Suriyeli Kadınlara Yönelik Şiddetle Mücadelede Haklar ve Mekanizmalar

Suriyeli mülteciler Türkiye hukukunda geçici koruma statüsü altında tanımlanmaktadır ve bu statü Geçici Koruma Yönetmeliği'ne dayanan hak ve yükümlülükler içeren bir statüdür.

"Geçici koruma 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 91. maddesine istinaden 22 Ekim 2014 tarihinde Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Geçici Koruma Yönetmeliği ile tesis edilen koruma rejimine verilen isimdir. Geçici Koruma Yönetmeliği'ne göre bu rejim, ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen ve bireysel ya da kitlesel olarak Türkiye sınırlarına gelen ya da Türkiye sınırlarından geçen ve koruma başvuruları bireysel olarak değerlendirmeye alınmayan yabancılara uygulanmaktadır."³

28 Nisan 2011'den sonra Türkiye'ye gelmiş olmayı gerektiren bu statüye ilişkin işlemler/düzenlemeler ise Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM) tarafından yapılıyor. Ücretsiz temel eğitim ve ücretsiz sağlık sigortasına dayanan sağlık hakkı barındıran bu statü aynı zamanda çalışma hakkını, mahkemelerde temsil edilebilme ve adli yardım talebinde bulunma hakkını içermektedir. Suriye iç savaşının getirdiği yoğun mülteci göçü ile mültecilerin Türkiye'de kalmalarına yönelik olarak oluşturulmuş hukuki bir pozisyon olan geçici koruma statüsünde üçüncü bir ülkeye gitmek için başvuru hakkı bulunmamaktadır.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün karar verdiği bazı istisnai durumlarda geçici koruma statüsünde bulunanların üçüncü ülkeye gitmek için başvuru hakkı tanınabilir. Bu istisnai durumlara dair sınırlı örnekler ise; dul ve 4-5 çocuk sahibi olmak, Türkiye'de tedavisi mümkün olmayan bir hastalığı olmak, Türkiye'de şiddete uğramış ve/veya uğramaya devam etme tehdidi altında olmak, cinsel saldırıya maruz kalan bir kadın olmak şeklinde sıralanabilir.

3 Suriye'den Gelen Sığınmacılar için Türkiye'de Geçici Koruma, Mülteci Hakları Merkezi, 2017. <https://www.mhd.org.tr/images/yayinlar/MHM-1.pdf> (son erişim: 27.04.2020)

Geçici koruma statüsü aynı zamanda kişinin kaçarak geldiği ülkede savaşın devam etmesi, kişinin ölüm cezası veya hapis cezası alması gibi durumlarda bu ülkeye geri gönderilmemesi ilkesine dayanır. Kişi bazı durumlarda sınır dışı edilebilir fakat menşei ülkeye geri gönderilemez.

Suriyeli mültecilerin bu statüye tabi olabilmeleri için öncelikle GİGM'nde kayıtlı olmaları gerekir. Burada kendilerine kayıtlı oldukları ilde geçerli olmak üzere bir ikamet belgesi verilir ve bu ilin değiştirilmesi oldukça sıkı koşullara bağlıdır. Çalışma izni, üniversite eğitimi, sağlık gerekçeleri nedeniyle ve 6284 sayılı Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun başvurusu olan durumlarda başka bir ile nakil yapılabilir.

Geçici koruma statüsünün kaldırılması Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile mümkündür. Bunun yanı sıra kişinin geri dönüş talebinde bulunması, kamu düzenini bozan faaliyetlerde bulunması ve kamu sağlığını bozacak bir hastalığa sahip olması statüsünün kaldırılmasına neden olabilir. Kişilerin her türlü nüfus işlemleri GİGM tarafından yapılmaktadır. Yani evlenme, doğum, boşanma, ikamet değişimi gibi işlemler GİGM tarafından yürütülmektedir. Aynı zamanda Suriyeli kadınların medeni hakları bakımından, Türkiye'deki medeni kanuna tabi olduklarını ve bu kanun tarafından tanınan haklara sahip olduklarını belirtmeliyiz.

Suriyeli kadınlar Türkiye'de geçici koruma statüsü altında bulunurken 2013 yılında yürürlüğe giren 6284 sayılı Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'dan vatandaşlık bağı bulunanlar gibi hukuken eşit şekilde yararlanmaktadırlar. 6284 sayılı Kanun şiddete ilişkin hem önleyici hem de koruyucu mekanizmalar içermektedir. Hem hukuken hem de idari olarak son derece geniş bir yaptırım gücüne sahip bu mekanizma resmi evlilik bağı olmaksızın kadına yönelik tüm şiddet olaylarını kapsar. Şiddete maruz bırakılan kadın ve çocuklarının korunması için şiddet uygulayan kişinin gerekiyorsa evden uzaklaştırılması, bu kişi eş ise evden uzaklaştığı süre için kadına tedbir nafakasının bağlanması, çocukların geçici velayetlerinin verilmesini, şiddete maruz bırakılan kadının yaşam tehlikesi var ise geçici koruma altına alınması ve bu doğrultuda kadın talep ederse sığınma evine yerleştirilmesi gibi somut uygulamaları içerir. Geçici koruma statüsü altındaki kadınlar için hem şiddete yönelik başvuru sürecinde hem de sonrasında tüm kamu kurum ve kuruluşlarında tercüman desteği sağlanması da yine 6284 sayılı Kanun kapsamındadır.

Suriyeli Kadınların Kamu Kurumu ve Sivil Toplum Örgütlerine Yaptıkları Başvurular

Çalışmamız kapsamında şiddete maruz bırakıldığı için başvuruda bulunan 11 Suriyeli kadının 8'i daha önce başka kurumlara başvuruda bulunmuşlardı. Kadınların şiddete maruz bırakıldıkları durumlarda ilk elden başvuruda buldukları kurumların toplumsal cinsiyet hassasiyetine sahip olması kadınların şiddet ile mücadele edebilmesinde son derece önemli bir basamaktır. Fakat kadınlar deneyimlerinde toplumsal cinsiyet hassasiyetinin var olmadığına ilişkin anlatılar vardı. Başvuruda buldukları karakol, GİGM, adli kurumlarda yaşadıkları olumsuz deneyimleri aktardılar.

Örneğin, bir danışan, adliyede, aile mahkemesine, eski eşine yönelik uzaklaştırma kararı çıkartmak için başvuruda bulunmuş, daha sonra yaşadığı ilçenin karakolu tarafından "sırf eski eşinden şikayetçi olup olmadığı sorulmak istendiği için" evden alınmış ve karakola götürülmüştür. Fakat, herhangi bir tercüman olmadan ve kadına bilgi verilmeden evinden polislerce alınması, danışanda endişe ve korku yaratmıştır. Danışan, uzun süre karakolda, tercümanın gelmesini endişe ve korku içinde beklemiştir. Bu süreçte Vakfa ulaşarak destek talep etti ve karakolda ifadesinin alınması sırasında tercümanlık yapan kişi tarafından kötü muameleye maruz kaldığını aktardı.

Bir başka danışan, dini nikahlı eşi tarafından şiddete maruz kaldığında karakola başvurduğunu ve karakoldaki polislerin kendisini "Zaten resmi evliliğin yok, şikâyet edersen de bir şey olmayacak. Bir daha bunun için karakola gelirsen seni sınır dışı ederiz." diyerek tehdit ettiğini aktardı.

6284 sayılı Kanun'un uygulanması gereken idari işlerde bu önceliğin tanınmadığına dair birçok olumsuz deneyim mevcuttur. Kendisine ve çocuğuna şiddet uygulayan eski eşine yönelik uzaklaştırma kararı olan başka bir danışan çocuğunun ikamet ilini kimlikte Ankara olarak

değiştirilmesi talebiyle GİGM'ye başvurdu. Kendisine çocuğunun kimliğinin geçersiz olduğu söylenerek eski eşinin yaşadığı ile yani ilk kaydedildiği ile giderek çocuğun kimliğini yenilemesi gerektiği aktarıldı. Bu süreçte hem hukuki hem de sosyal destek verdiğimiz danışanın, 6284 sayılı Kanun'dan yararlandığını, eski eşinin bulunduğu şehre gitmesinin kadının yaşamını tehlikeye atacağını, bu şehre gidebilecek maddi imkanlardan yoksun olduklarını GİGM'deki görevli memura aktardık. Fakat görevli memur, kadının çocuğun babasının yaşadığı şehre gitmeye mecbur olduğunu söyledi. Vakfın gönüllü avukatı tarafından, babanın yaşadığı ilin GİGM'ye durumun hassasiyetini anlatan dilekçe yazıldı. Buna rağmen çocuğun kimliğinin kayıtlı olduğu ildeki GİGM'den kimlik çıkartılması talebi reddedildi. Hatta GİGM'deki görevli memura; danışanın eski eşinin yaşadığı şehre gidemeyeceği gerekçeleriyle söylendiğinde "Ne olacak sanki gidip gelse, sanki kocası Göç İdaresi'nin önünde onu bekliyor." ifadelerini kullandı. Kadın, bu cevap ve durum üzerine, GİGM'den çıkışta yaşadığı korku baskı sebebiyle bayıldı ve ambulansla hastaneye kaldırdık. Görevli memurun ifadesi; kadınların yaşamına yönelik tehdidin yeterince anlaşılmadığını, memurların toplumsal cinsiyet perspektifine ve kadına yönelik şiddet bilgisine sahip olmadıklarını göstermektedir. Ayrıca bu bakış hukuki bir sorun yaratmaktadır. 6284 sayılı Kanun kapsamında koruma altında olan bir kadının, yaşamını idare/devlet korumakla yükümlüdür, bu yükümlülük yerine getirilmedi. Basit bürokratik işlemlerin dahi dolambaçlı yollara tabi olması, kadınlar açısından hak kayıplarına yol açıyor.

Mülteci olarak hayatta kalabilmenin zorluğu çeşitli sivil toplum örgütleri ile ilişkide olmayı mecbur kılıyor. Sivil toplum örgütleri ile ilgili bilgiler ve başvuru imkanları hayatta kalma stratejisine ilişkin bir kaynak olarak mülteciler arasında paylaşılır. Eşitlik ve dayanışma esası ile çalışan sivil toplum örgütlerinin ve de kamu kurumlarının toplumsal cinsiyet hassasiyeti ile hareket etmesi beklenir. Vakfa başvuruda bulunan Suriyeli kadınların birçoğu başka sivil toplum örgütleri ile de ilişki kurduklarını belirtti. Şiddete maruz kalınan durumlarda yeterli özenin gösterilmediğine ilişkin deneyimlerini aktardılar. Bu özensizlik, bahsedilen şekilde sivil toplum örgütleri ile olumsuz deneyim yaşayan insan ticaretine maruz bırakılmış danışanın uğratıldığı şiddet ile mücadele etme konusunda yılgınlık yaratmıştır. Danışan yaşadığı şiddeti birden fazla kez anlatmak zorunda kalmıştır. Devam eden süreçte kendisi ile iletişime geçilmemiş hukuki danışmanlık sağlanmamıştır. Beden ve emek sömürüsüne dayanan organize nitelikteki bir suç olan insan ticaretinin ciddiyeti düşünüldüğünde

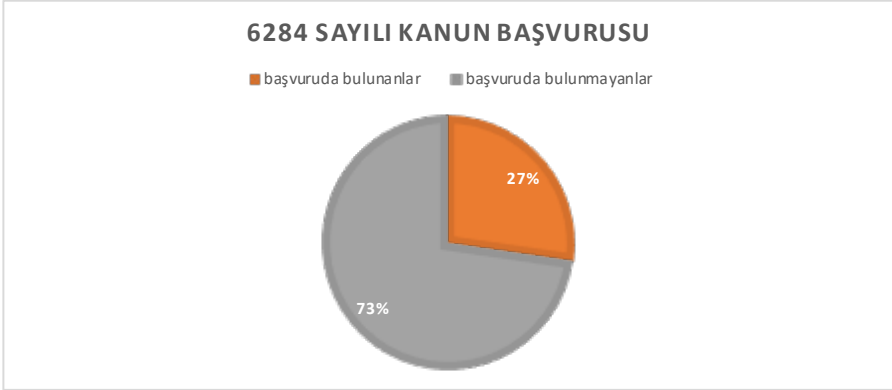
sivil toplum örgütünün bu tavrı Suriyeli kadının kendini çaresiz ve yalnız hissetmesine yol açmıştır.

Kadınların, sivil toplum örgütlerine yapılan yönlendirmelerde yaşadıkları sorunlara da değinmemiz gerekir. Öncelikle mülteciler alanında çalışan sivil toplum örgütlerinin proje bazlı çalışıyor olması, dolayısıyla çalışmalarının kısmi süreli olması nedeniyle sağlanan sosyo-ekonomik desteklerin de kısıtlı olduğu bilinmektedir.

Çalışmamız boyunca sivil toplum örgütlerinin çalışmalarını takip etmek oldukça zaman kaybettiren bir husus olarak karşımıza çıktı. Bu durum etkili müdahale mekanizmalarının yaratılmasına engel teşkil ediyor. Sivil toplum örgütlerine yapılan yönlendirmelerde bir diğer önemli konu ise destek kriterlerinin varlığıdır. Örneğin, "dul" olmak koşulunun arandığı Kızılay Kart desteğinden boşanma aşamasında olan bir danışan yararlanamadı. Dahası 6284 sayılı Kanun başvurusu olduğu halde boşanma davasının neticelenmesine dek hiçbir yardım alamadı. Bu süreçte eski eşinin tehditlerinden kurtulmak amacıyla evinden ayrılıp, eski eşin ısrarlı takibinden kurtulmak için sürekli arkadaşlarının evinde kalmak ve telefon numarasını değiştirmek zorunda kaldı. Danışan sığınak koşullarının zorluğu nedeniyle sığınak talebinde bulunmak istemiyordu. Eşinin el koyduğu çocuklarına ulaşabilmesi ve ayrıca iş araması gerekiyordu, kadın sığınağında bunları yapabilmesi mümkün değildi. Sığınaklarla ilgili kadınların ihtiyaçlarına yönelik düzenleme yapılması gerekliliğinin yanı sıra doğrudan şiddete maruz bırakılma ihtimalinin yüksek olduğu bu tip durumlar için sivil toplum örgütleri hassas bir çalışma yürütmeli, boşanma aşamasındaki kadınlara medeni statülerine ve çocuk sayılarına bakılmaksızın destek sunmalıdır.

Suriyeli Kadınların Hukuk Mekanizmalarına Yaptıkları Başvurular

Vakfa başvuru yapan kadınların pek çoğu boşanma sürecine ilişkin hukuki destek talep etti. Boşanmayla bağlantılı olarak; velayet konusunda yaşanan hukuki sorunlar, nafaka talepleri, 6284 sayılı Kanun kapsamında koruyucu ve önleyici tedbirler talep etmek, 6284 sayılı Kanun kapsamında verilen tedbirlerin uygulanması, adli yardım başvurusu yapmak ve diğer yasal haklarını öğrenmek kadınların hukuki destek kapsamında en çok talep ettiği konulardı. Bu süreçte bir yandan bahsi geçen konularda hukuki destek sağlarken diğer yandan kadınların başlattığı hukuki süreçlerin yürütülmesine ilişkin sosyal destek sağladık.

Şiddete maruz bırakıldığı için destek talep eden 11 Suriyeli kadından yalnızca 3'ü daha önce 6284 sayılı Kanun kapsamında koruyucu ve önleyici tedbirlere dair başvuruda bulunmuştu. Suriyeli kadınlar maruz bırakıldıkları şiddet ile ilgili farkındalığa sahip olmalarına rağmen hakları ve haklarına erişim konusunda yeterince bilgilendirilmemişlerdi. Bilgi sahibi olsalar dahi kamu kurumlarında karşılaştıkları mülteci karşıtı tutumların, şiddete maruz bırakıldıklarında herhangi bir kuruma başvurularında engel oluşturduğunu söyleyebiliriz. Toplumsal cinsiyet

temelli şiddet ile mücadelenin idari kurumlarda gereksiz iş yükü olarak görülmesi, memurlara verilen özensiz eğitimler, kurumlar ve memurların sahip oldukları mültecilere ilişkin önyargı Suriyeli kadınların kurumlarla yaşadıkları olumsuz deneyimlerin temelini oluşturmaktadır.

Her ne kadar geçici koruma statüsü altında olan Suriyeli kadınların 6284 sayılı Kanun'dan yararlanabildiklerini söylesek de çalışma süremiz içerisinde birçok sorunla karşılaştık. Bu sorunların temeli 6284 sayılı Kanun'un önceliğinin idari ve adli kurumlarda yeterince göz önünde bulundurulmamasından kaynaklanıyordu. Örneğin, şiddet nedeniyle eşinin ailesinin yaşadığı şehirden kaçarak çocukları ile Ankara'ya gelen bir danışan, çocuklarını okula kaydettirmek istiyordu. Bunun için ikamet değişikliği yapması gerektiğini öğrenmiş ve nasıl yapacağı hakkında sosyal destek talebinde bulundu. Mültecilerin kayıtlı oldukları ikamet şehrinin değiştirilmesi son derece sıkı kurallara tabi bir uygulamadır. Kadının daha önce eşinin ailesine yönelik aldırıldığı uzaklaştırma kararı, ikametgâh değişikliğini kolaylaştırmıştır.

Ancak, kadın eski eşinin ailesine yönelik uzaklaştırma kararı çıkarttırmak için, Ankara Barosu'nun Adli Yardım Merkezi'ne başvurarak, Baro'nun Mülteci Hakları Merkezi'nden avukat talep etti ve danışana avukat atandı. Adli yardım tarafından yapılan yönlendirmeye göre, danışana avukat için vekaletname çıkartmak gerekiyordu. Bunun için notere gidildiğinde ve kadının 6284 sayılı Kanun'dan dolayı tedbir talep etmek istediği söylenmesine rağmen noter, kadının kayıtlı olduğu ikametgâh iline gidip ancak orada vekaletname çıkartabileceğini söylemiştir. Daha sonra, Ankara Barosu bünyesinde bulunan Mülteci Hakları Merkezi'nden edindiğimiz bilgiye göre 6284 sayılı Kanun'a dayanan taleplerin avukat tarafından yerine getirilmesi hususunda Baro tarafından avukata verilen görevlendirme yazısı yeterli olmaktadır. Bu konuda ne adli yardım bürosunda çalışanlar ne de noterdeki görevliler bilgi sahibi değildi.

İdari ve adli kurumlar için uygulanacak hukukun tam olarak bilinmiyor oluşu sorunlar yaratıyor. Örneğin, ortak çocuğunun velayeti ile ilgili sorunlar yaşayan ve eski eşinin çocuğuna cinsel istismar uyguladığını beyan eden danışan savcılığa suç duyurusunda bulunmak istediğinde kendisinden Türkçe dilekçe yazıp imzalaması istendi. Bu durumun mültecilerin haklarına erişimini engelleyerek anayasada yer alan dilekçe ile başvuruda bulunma hakkına aykırı olduğunu belirttik. Vakfın gönüllü avukatının ısrarları doğrultusunda savcılıkta görevli memur Türkçe dilekçe

ısrarından vazgeçti. Danışan, savcı ile görüşmesi için tercüman ile irtibat kurduk. Ardından savcı tercüman yardımı ile dilekçenin yazılmasını sağladı. Suriyeli kadınlara eşlik etmemizin onların hak kayıplarına uğramamaları için ne kadar elzem bir uygulama olduğunu tekrar tecrübe ettik.

Bunun yanı sıra tercüman eksikliğinin getirdiği sorunlar hak arama mekanizmalarında Suriyeli kadınların işlerini zorlaştırıyor. Örneğin, adliyede tercüman olarak görev yapan kişi aynı zamanda adliyede memur olarak çalışmaktadır. Arapça biliyor olması nedeniyle gerektiğinde tercüman olarak görev alıyor. Mesleği tercüman olan kişiler mahkemelere tercümanlık için çağırılıyor olsalar da adliyenin yoğunluğu göz önünde bulundurulduğunda yetersizlik fark edilecektir. İş yoğunluğu toplumsal cinsiyet eksikliğini durumlarda hassasiyetle hareket edilmesini engelliyor.

Adliyeye yapılan başvurular ve davalar aşamasında en önemli sorunlardan biri adliyedeki görevlilerin Suriyeli mültecilere yönelik derin önyargılarla davranmaları olduğunu söylemeliyiz. Bu önyargılar bazen açıkça ifadelere yansırken bazen de bilgi vermeme, işlemi yavaşlatma, kişinin sırasını önemsememe şeklinde eyleme döküldüğünü gözlemledik. Örneğin; eski eşi tarafından şiddete maruz kalan ve boşanma davası açan danışan mahkeme salonuna girmeden önce mübaşirin kötü muamelesine maruz kaldı. Mübaşir "Ne işiniz var burada?" diyerek danışanı rahatsız etti, davasını tercüman yok diyerek sona bıraktı.

Bir başka örnekte adli yardım başvurusu sırasında kendisine eşlik ettiğimiz bir danışanın yaşadıkları gösterilebilir. Adli yardım bürosunda çalışan kişiler odada fotokopi makinesi olduğu halde danışanın kimlik fotokopisini çekmemekte direndiler. Kimlik fotokopisi olmadan başvuruyu kabul edemeyeceklerini söyleyerek bizi adliye içindeki kapalı olduğunu öğrendiğimiz fotokopiciye yönlendirdiler. Danışanın Çubuk'tan geldiğini, başvuruyu yapamaması halinde adliyeye tekrar gelebilmesinin maddi imkansızlıklar ve çocuklarını bırakabileceği kimse olmaması nedeniyle zor olduğunu anlatsak da görevli tavrını sürdürdü.

Adli süreçlerde danışanlara sosyal destek sunduğumuz halde bu kadar sorun yaşanması sosyal desteğe erişemeyen Suriyeli kadınların neler yaşayabilecekleri konusunda ipucu veriyor. Vakfın ve mülteciler alanında çalışan diğer sivil toplum örgütlerinin imkanlarının sınırlılığı göz önünde bulundurulduğunda idari ve hukuki mekanizmaların mülteci kadın haklarına dayanan bir tutum ile hareket etmeleri gerekir.

SONUÇ

Kadın Dayanışma Vakfı olarak feminist bir bakış açısıyla yürüttüğümüz bu çalışmada Suriyeli kadınların maruz bırakıldığı şiddete ilişkin önleyici ve koruyucu tedbirlerin yetersiz olduğunu görüyoruz. Mevcut mekanizmaların Türkiyeli kadınlar için yetersiz olduğu gerçeği; söz konusu Suriyeli kadınlar olduğunda katlanarak artıyor.

Suriyeli kadınlar hem mülteci olmanın hem de kadın olmanın zorlukları ile mücadele etmek zorundalar. Bu zorluklar başta maddi imkanlardan yoksun olmak, mültecilere ilişkin önyargılara maruz kalmak, eğitim ve iş imkanlarından yoksun olmak gibi durumları içeriyor. Kadın olarak yaşadıkları sorunlar ise toplumsal cinsiyet ilişkilerinin getirdiği eşitsizlik ile işliyor.

Suriyeli kadınların kamusal alanda maruz kaldıkları eşitsizliğin temel nedeni dil engeli ile karşılaşmalarıdır. Türkçe kurslarının yetersiz ve düşük nitelikte olmasının yanı sıra çocuk sahibi olan kadınlara kreş desteği sunulmaması, kurs merkezlerinin uzaklığı gibi nedenler dil öğrenmelerini engellemektedir. Kamusal hayatta, resmi dil bilmemenin zorluğunu yaşayan kadınlar şiddete maruz bırakıldıklarında herhangi bir kamu kurumuna başvuruda bulunmak istediklerinde yine dil engeli ile karşılaşılıyorlar. Kadınların resmi dil eğitimi almaları ile ilgili toplumsal cinsiyet ilişkilerini gözeten bir mekanizma oluşturulmadığı sürece bu durum bir yandan kadınları şiddet döngüsüne mahkûm ederken diğer yandan yaşama karışmalarını engelliyor.

Dil engelinin bir boyutu da kurumların ulaşılabilir olmaması ve yeterli sayıda tercüman bulunmamasından kaynaklanmaktadır. Kendini ifade edebilme ve talepte bulunabilme imkanlarından yoksun olmak Suriyeli kadınları kamusal alandan dışlamaktadır. Herhangi bir kurumda tercümanın bulunması yeterli değildir. Özellikle şiddet başvurusu alan kurumlarda toplumsal cinsiyet perspektifine sahip tercümanlar yer almalıdır. Aksi takdirde Suriyeli kadınların yaşadıkları mağduriyet artacak şiddet ile mücadele mekanizması işlevsiz hale gelecektir.

Kadın Dayanışma Vakfı olarak kadına yönelik şiddet ile mücadele ederken şiddet tehdidinin ortadan kaldırılmasının ve kadınları güçlendirici politikalar geliştirilmesinin gerekliliğini savunuyoruz. Suriyeli kadınlar ile yürüttüğümüz bu çalışma bir kez daha şiddet ile mücadele etmede bütüncül bir yaklaşımın hayati önemini gözler önüne seriyor. Eğitim, iş imkanları, kreş desteği gibi kadınların kamusal hayata dahil olmasını kolaylaştıracak bütüncül politikaların yokluğu; var olan mekanizmaların da düzgün işlememesine ve önlemlerin "yara bandı" niteliğinde yetersiz kalarak kadınların şiddet döngüsünden çıkamamalarına neden oluyor.

Şiddet ile mücadele ederken kadın sığınaklarının kapasiteleri ve koşullarının yetersizliğinin de önemli bir sorun olduğunu belirtmek isteriz. Söz konusu Suriyeli kadınlar olduğunda yetersizlik daha belirgin hale geliyor.

Suriyeli kadınlar kamu kurumlarında kendilerini ifade etme zorluğunun yanı sıra yaşamlarını tehlikeye atan bürokratik kararlara maruz kalıyor. Kadına yönelik şiddet ile mücadeledeki bütüncül yaklaşım gereği Suriyeli kadınlar söz konusu olduğunda idari kurumlar uygulamalarında 6284 sayılı Kanun kararlarına uygun davranmalıdır. Suriyeli kadınlar bir yandan 6284 sayılı Kanun tarafından korunurken geçici koruma statüsünden kaynaklanan bürokratik işlemlerde bu koruma öncelikli olmalıdır. Toplumsal cinsiyet perspektifine sahip olmayan idari uygulamalar doğrudan kadınların yaşamlarını tehlikeye atıyor.

Kamu kurumları kadına yönelik şiddet ile mücadelede uzun zamandır deneyim sahibi olan ve faaliyet yürüten sivil toplum örgütleriyle koordineli şekilde hareket etmelidir. Ayrıca bu kuruluşların edindiği deneyim ve bilgi birikiminden yararlanılmalı kamuoyuna sunulan raporları ve önerileri dikkate alınmalıdır.

Eşit ve özgür bir dünya için faaliyetlerimizi sürdürürken kadın dayanışmasının ne denli önemli olduğunun bir kez daha altını çizmek isteriz. Bu çalışma kapsamında tanıştığımız, bizimle deneyimlerini paylaşan, kadınlara teşekkür ederiz.

KAYNAKÇA

Kadın Dayanışma Vakfı, (2018). Mülteci Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Ayrımcılık ve Şiddet ile Mücadele.

Kadın Dayanışma Vakfı, (2017). Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizmaları İzleme Raporu.

Kadın Dayanışma Vakfı, (2018). Kadına Yönelik Şiddet Karşısında Yasal Haklarımız.

Kadın Dayanışma Vakfı, (2018). Mülteci Kadınlara Yönelik Şiddetle Mücadelede Haklar.

